

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3166/2016. (VII. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv. I.10.149/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, annak nemzetközi szerződésbe ütközése megállapítására, valamint a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény – már nem hatályos – 8. § (1) bekezdés *b*) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és a fenti perben történő alkalmazási tilalom kimondására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasszal élt az Alkotmánybíróságnál.
- [3] Az indítványozó 2004. január 1-jétől köztisztviselőként, utóbb kormánytisztviselőként állt alkalmazásban a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalnál (a továbbiakban: Hivatal), vezető informatikusként, rendszergazdaként, vezető tanácsos beosztásban, emellett biztonsági, munkaügyi-nyilvántartási, elsősegély-nyújtási, tűzvédelmi és vagyonvédelmi, illetve leltárkezelői feladatokat is ellátott. Jogviszonyának fennállása alatt több alkalommal dicséretben részesült. A Hivatal az indítványozó kormánytisztviselői jogviszonyát 2010. szeptember 8-án közölt felmentéssel indokolás nélkül a kormánytisztviselők jogállásáról szóló 2010. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 8. § (1) bekezdés *b*) pontjára, valamint annak 9. § (1) bekezdésére hivatkozással megszüntette.
- [4] Az indítványozó a munkáltatói intézkedés ellen kormánytisztviselői jogviszony jogellenes megszüntetésének megállapítása iránt keresettel élt a Debreceni Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt. Keresetét egyrészt arra alapította, hogy az alperes rendeltetésellenes joggyakorlást valósított meg, másrészt érvelése szerint sérültek az Európai Unió Bírósága irányadó határozataiban, a vonatkozó nemzetközi szerződésekben, az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) releváns esetjogában, valamint az Alaptörvényben megfogalmazott alapjogai. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította. Indokolása szerint az a körülmény, hogy a jogszabálynak megfelelően a munkáltató indokolás nélkül szüntette meg az indítványozó jogviszonyát, önmagában rendeltetésellenesnek nem tekinthető, ugyanakkor az indítványozó egyéb, a munkáltató oldalán fennálló rendeltetésellenességet megalapozó körülményt nem állított. Az Alkotmánybíróság 8/2011. (II. 18.) AB határozatával (ABH 2011, 49.; a továbbiakban: Abh.) összefüggésben az elsőfokú ítélet megállapította, hogy az Alkotmánybíróság a Kjt. 8. § (1) bekezdését jövőre nézve, 2011. május 31-i hatállyal semmisítette meg, ezért az alkotmányellenesnek minősülő jogszabályt az Alkotmánybíróság által megjelölt időpontig alkalmazni kellett, vagyis e körben a munkáltató jogszabálysértést nem követett el. Az elsőfokú bíróság az Európai Bíróság előtt előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Döntésében az Európai Bíróság kifejtette, hogy nem rendelkezik hatáskörrel a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések megválaszolására, mivel az előzetes döntéshozatalra irányuló határozatok nem tartalmazzak olyan elemet, amely alapján megállapítható lenne, hogy az alapeljárások az uniós jogot a Charta 51. cikk (1) bekezdése alapján végrehajtó nemzeti szabályozásra vonatkoztatnák. Ezzel összefüggésben az elsőfokú ítélet indokolása megállapította, hogy az Európai Alapjogi Charta 30. cikkének közvetlen alkalmazhatóságára a konkrét perben nem volt lehetőség.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán a Debreceni Törvényszék 2.Mf.20.984/2014/5. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét – a perköltség leszállítása mellett – helybenhagyta. Indokolásában – többek között – kifejtette, hogy a rendeltetésellenes joggyakorlásra nézve a bizonyítási kötelezettség az indítványozót terhelte, amelynek azonban az elsőfokú bíróság többszöri felszólítása ellenére sem tett eleget. Utalt továbbá a Kúria

azon eseti döntéseire, amelyek szerint nem ütközik a rendeltetészerű joggyakorlás követelményébe az utóbb alkotmányellenesnek nyilvánított, de hatályos törvényi rendelkezésre alapított felmentés, ahol az Alkotmánybíróságnak a döntése meghozatalakor is az volt a célja, hogy a jogviszony egyoldalú megszüntetése ne maradjon szabályozatlanul.

- [6] Az indítványozó a másodfokú ítélet ellen felülvizsgálati kérelemmel élt, melyben elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és új eljárásra utasítását, míg másodlagosan a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a keresetnek megfelelő határozat meghozatalát kérte. Álláspontja szerint az eljáró bíróságok okszerűtlenül, iratellenesen és logikátlanul értékelték a bizonyítás eredményét. Ebben – többek között – előadta, hogy az eljáró bíróságok ítéletei jogszabálysértő módon nem rendelkeztek teljes körűen a Ktjv. 8. § (1) bekezdés *b*) pontjának jogellenessége vonatkozásában annak nemzetközi szerződésbe ütközése megállapításával összefüggésben előterjesztett kereseti kérelmeiről, másrészt jogszabálysértő módon nem indokolták meg, hogy mely jogszabályi rendelkezések alapján jutottak el az általuk kifejtett következtetésekre. Az indítványozó álláspontja szerint a jogvita eldöntése során nem hagyható figyelmen kívül az EJEB esetjoga, különösen a *K.M.C. kontra Magyarország* ügyben hozott döntése.
- [7] A Kúria a jogerős másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta. Indokolásában rámutatott, hogy az Európai Unió jogának megsértésére történő hivatkozás alapján a felmentés jogellenessége nem volt megállapítható, mivel a Ktjt. megalkotásával Magyarország nem az unió jogát hajtotta végre, így a felülvizsgálati kérelemnek az uniós jogszabályokkal összefüggő érvelése nem képezhetette a felülvizsgálati eljárás részét; míg a Szociális Charta nem része az uniós jognak. Hangsúlyozta, hogy az EJEB hivatkozott döntései a Magyar Állam jogalkotás során megvalósított jogsértését állapították meg, amelyet azonban az Alkotmánybíróság az Abh-ban szintén rögzített és annak orvoslásáról *pro futuro* rendelkezett. A kúriai döntés – utalva az Alkotmánybíróság 34/2012. (VII. 17.) AB határozatában (ABH 2012, 143.) foglaltakra – megállapította, hogy megalapozatlan a felülvizsgálati kérelem azon érvelése, amely az Abtv. 25. §-a és az Alaptörvény ott említett rendelkezéseinek megsértését állítja. Utalt továbbá arra, hogy a Pp. 164. § (1) bekezdése, valamint az MK 95. számú állásfoglalás IV. pont indoklása alapján az indítványozót terhelte a munkáltató részéről történő rendeltetésellenes joggyakorlás bizonyítása; önmagában azt azonban a jogszabályon alapuló jogviszony megszüntetés indoklás hiányában sem valósította meg. Egyben kifejtette, hogy az indítványozó a megfelelő kioktatás mellett sem jelölte meg azt, hogy mely munkáltatói intézkedésre vagy magatartásra alapozza a rendeltetésellenes joggyakorlást.
- [8] 2. Az indítványozó a kúriai döntés ellen benyújtott, Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv. I. 10.149/2015/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény számos rendelkezése sérelmére hivatkozással állította. Nézete szerint a kúriai ítélet sértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti jogállamiság elvét, a XII. cikk szerinti munkához való jogát, a XXIII. cikk (8) bekezdése szerinti közhivatal viseléshez való jogát, a II. cikk szerinti emberi méltósághoz való jogát, a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti bírói jogvédelemhez való jogát, emellett sérülni vélte a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti tényleges jogorvoslathoz való jogát, továbbá az Alaptörvény T) cikk (3) bekezdését, a Q) cikk (2) és (3) bekezdéseit és 28. cikkét, melyre tekintettel a kúriai döntés megsemmisítését kérte. Emellett az indítványozó a – már nem hatályos, de az alapul fekvő bírósági ügyben alkalmazott – Ktjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontja említett alaptörvényi rendelkezésekkel való összhangja, továbbá nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát is kérte. Az indítvány egyben kérelmet tartalmazott a kifogásolt jogszabályi rendelkezésre nézve valamennyi még folyamatban lévő bírósági eljárásban történő alkalmazhatósága „vizsgálatára”.
- [9] Az indítvány hosszasán elemezte az Abh. tartalmát, továbbá a *pro futuro* megsemmisítés indokát. Utalva az Alkotmánybíróság 35/2011. (V. 6.) AB határozatára, részletesen kifejtette, hogy az új Abtv. 25. §-a alapján az eljáró bíróságoknak az Alkotmánybíróságnál az alkalmazási tilalom megállapítását kellett volna kezdeményezniük, ennek hiánya miatt a Kúria ítélete súlyosan alapjog sértő döntést tartalmaz. Kifejtette továbbá, hogy a támadott bírói ítéletek ellentétesek az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdéseivel, mivel sértik az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságjogok Védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 6. cikk 1. pontját. Hangsúlyozta, hogy az EJEB *K.M.C. kontra Magyarország*, illetve *N.K.M kontra Magyarország* ügyekben hozott ítéletei egyaránt megállapították, hogy a Ktjt. 8. § (1) bekezdés *b*) pontja a belső jog részévé vált EJEE 6. cikk 1. pontjában biztosított tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét eredményezi. Az indítványozó, mivel az Alkotmánybíróság a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének nemzetközi szerződésbe ütközését még nem vizsgálta, ezért kezdeményezte (az indítvány petitum részében) mind a bírói döntés, mind a kifogásolt jogszabályi rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközése megállapítását és megsemmisítését,

továbbá a jelen ügyben és valamennyi még folyamatban lévő bírósági eljárásban az alkalmazhatósági tilalom kimondását.

- [10] 3. Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem befogadható.
- [11] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról kell döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényben előírt formai természetű, valamint az Abtv. 26–27. §-aiban, illetve az Abtv. 29–31. §-aiban előírt tartalmi kritériumainak.
- [12] 3.2. Az indítványozó (jogi képviselője útján) a kúriai döntést 2016. március 2-án vette át, míg beadványát a határidő utolsó napján, 2016. május 2-án adta postára, azaz beadványa határidőben benyújtottnak tekintendő.
- [13] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, ezért az Abtv. 27. § b) pontjában foglalt feltételeknek e részét teljesítette.
- [14] 3.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha az tartalmaz arra vonatkozóan indokolást, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel.
- [15] A kérelem mind a bírói döntés, mind a Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pontja kapcsán sérülni vélte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, a T) cikk (3) bekezdését, a Q) cikk (2)–(3) bekezdéseit, a II. cikket, a XII. cikket, a XXIII. cikket, a XXVIII. cikket, valamint a 28. cikket.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény II. cikkével, XII. cikkével, XXIII. cikkével összefüggésben a beadvány sem az Abtv. 27. §-a alapján, sem a 26. § (1) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés, illetve a kifogásolt jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, csupán az Abh. megállapításaira vonatkozó utalásokat tartalmaz, így az indítvány ebben a részében nem felel meg a határozott kérelem feltételeinek.
- [17] 3.4. Az indítványozó mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított, mind az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikke, valamint a T) cikk (3) bekezdése és a 28. cikke sérelmét is állította. Ugyanakkor az Alaptörvény utóbb hivatkozott cikkeiben foglaltak nem minősülnek az Alaptörvényben biztosított jogoknak. Az Alaptörvény B) cikkében megfogalmazott jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak kivételes esetekben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – van helye alkotmányjogi panasznak {3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [171]}. Jelen alkotmányjogi panasz esetében az Alaptörvény B) cikkére mindezek alapján nem lehet alappal hivatkozni. A T) cikk (3) bekezdésébe foglalt jogforrási hierarchia, illetve annak sérelme (azaz lényegében a jogbiztonság követelményével összefüggő kérdés) az Alkotmánybíróság eddig folytatott következetes gyakorlata {I. 3121/2014. (IV. 24.) AB határozat, Indokolás [22]} szerint önmagában szintén nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jogoknak, mint ahogy az Alaptörvény 28. cikke a bíróságok jogértelmezésére irányadó értelmezési szabályról rendelkezik {I. pl. 3140/2013. (VII. 2.) AB végzés Indokolás [17]–[18], megerősítette legutóbb: 3110/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [19]}, ezért e cikkre önmagában, további részletezés, vagy Alaptörvényben biztosított joggal fennálló kapcsolat, összefüggés bemutatása nélkül alkotmányjogi panasz szintén nem alapítható.
- [18] 4. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdésére valamint a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikke sérelmét is állította. Az Abtv. 29. §-a az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának tartalmi feltételeit rögzíti. Eszerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [19] Az Alkotmánybíróság megjegyzi továbbá, hogy a panaszban hivatkozott alapjogok sérelmének vizsgálata során jelen ügyben is a 13/2013. (VI. 7.) AB határozata szerinti, a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően rögzített szempontok figyelembe vételével járt el.
- [20] Jelen döntése során figyelemmel volt arra, hogy Abh. – többek között – megállapította a Ktjt. 8. § (1) bekezdése alkotmányellenességét, ezért azt 2011. május 31-i hatállyal megsemmisítette. A határozat meghozatalakor hatályban volt, az Alkotmánybíróságról szóló 1989. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: régi Abtv.) 42. §-a alapján az Alkotmánybíróság által megsemmisített jogszabályi rendelkezés főszabályként a határozat közzétételét köve-

tő napon veszítette hatályát. A régi Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján azonban az Alkotmánybíróság ettől eltérően is meghatározhatta az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezésének időpontját, ha ezt a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolta. A *pro futuro* megsemmisítés alkalmazásának két előfeltétele, hogy a megalkotandó új jogszabály hatálybalépéséig biztosítható legyen a jogrend kiszámítható működése, valamint az alkotmányellenes jogszabály időleges hatályban tartása kevesebb veszélyt jelentsen a jogrend épsége szempontjából, mint az azonnali megsemmisítés [47/2003. (X. 27.) AB határozat, ABH 2003, 525, 549–550.]. [19] Az Alkotmánybíróság az Abh. meghozatala során, a megsemmisítés időpontjának meghatározásánál figyelemmel volt arra, „hogymivel a Ktjt. 10. § (1) bekezdése alapján a kormánytisztviselői jogviszonyokban a Ktv.-nek a köztisztviselő lemondására és felmentésére vonatkozó 16–17. §-ai nem alkalmazandók, a Ktjt. 8. § (1) bekezdésének megsemmisítése következtében a kormánytisztviselői jogviszony lemondással és felmentéssel való megszüntetése szabályozatlanul marad. Időt kívánt biztosítani a jogalkotónak az Alkotmánynak megfelelő szabályok megalkotására, ezért a Ktjt. 8. § (1) bekezdését a jövőre nézve úgy semmisítette meg, hogy az 2011. május 31-én veszti hatályát.” (ABH 2011, 49, 84.) A *pro futuro* megsemmisítéssel tehát az Alkotmánybíróság az alkotmányellenes jogszabályt meghatározott időtartamra kifejezett rendelkezésével a jövőre nézve alkalmazandónak nyilvánítja, és ilyen esetekben az alkotmányellenes jogszabály alkalmazhatósága tekintetében nincs mód sem egyedi, sem generális jelleggel annak ismételt elbírálására [lásd 1813/B/2010. AB határozat (ABH 2011, 2936, 2939.), továbbá 3066/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [18]–[20]].

- [21] Az Alkotmánybíróság fentiekben ismertetett gyakorlatát, a Ktjt. 8. § (1) bekezdése alapján felmentett személyek alkotmányjogi panaszai folytán meghozott végzéseiben megerősítette [lásd 3041/2013. (II. 28.) AB végzés, 3042/2013. (II. 28.) AB végzés, 3043/2013. (II. 28.) AB végzés, 3044/2013. (II. 28.) AB végzés, 3045/2013. (II. 28.) AB végzés és 3167/2013. (IX. 17.) AB végzés], amikor kimondta, hogy „[a] *pro futuro* hatállyal megsemmisített jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) az adott alkotmánybírósági határozat indokolásában a *pro futuro* megsemmisítés meghatározott okától függetlenül, minden esetben alkalmazni kell, amíg a megsemmisített jogszabály hatályát nem veszti, hacsak az Alkotmánybíróság az adott alkotmánybírósági határozatban másként nem rendelkezik.” [3167/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [22]]
- [22] Az Alkotmánybíróság – a jelen ügghöz hasonló ténybeli alpból származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyokról döntve – az említett ügyekben azt is megállapította, hogy miután a bíróságok – a *pro futuro* megsemmisítés miatt – az Abh. közzététele után is kötelesek voltak az alkotmányellenessé nyilvánított Ktjt. 8. § (1) bekezdését alkalmazni, az alkotmányjogi panaszok nem tartalmaztak új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdéseket, ugyanis az indítványban előadottakat az Abh.-ban az Alkotmánybíróság már elbírálta.
- [23] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben – a fentiekre figyelemmel – megállapította, hogy az indítvány alapjogi érvelése megegyezik az Abh.-ban korábban már vizsgáltakkal, azaz hasonló ténybeli alpból származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyokról az Abh. már döntött, így az indítvány új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem tartalmaz.
- [24] 5. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Q) cikk (2) és (3) bekezdései megsértését állítva jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát is kezdeményezte. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése azonban ezen alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését csak meghatározott személyi kör részére teszi lehetővé, így arra az indítványozó nem jogosult.
- [25] Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek szerint mind az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, mind a 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2016. július 12.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes különvéleménye

- [26] Nem értek egyet az alkotmányjogi panasz visszautasításával, és fenntartom a 3029/2015. (II. 9.) AB végzéshez, a 3030/2015. (II. 9.) AB végzéshez és a 3066/2015. (IV. 10.) AB végzéshez fűzött különvéleményemben foglaltakat.
- [27] 1. Álláspontom szerint az adott ügyben sem lehet az alkotmányjogi panasz visszautasításának az a hivatkozás az indoka, hogy a *pro futuro* hatályú megsemmisítés esetén „az alkotmányellenes jogszabály alkalmazhatósága tekintetében nincs mód sem egyedi, sem generális jelleggel annak ismételt elbírálására [lásd 1813/B/2010. AB határozat (ABH 2011, 2936, 2939).]”
- [28] Nem lehet ugyanis figyelmen kívül hagyni, hogy az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatának nem a hatályos Abtv. az alapja. Az Alkotmánybíróság hatáskörei – különösen az alkotmányjogi panasz szabályozása tekintetében – jelentősen megváltoztak az említett határozat meghozatala óta (2011. október 25.), ezért a fenti megállapításnak nem lehet olyan tartalmat tulajdonítani, amely a hatályos szabályozás értelmezésekor is irányadó.
- [29] Az alkotmányjogi panasz a korábbi szabályozás rendszerében az utólagos normakontroll egy fajtája volt. Ennek keretében az Alkotmánybíróság egy jogszabály alkotmányossági vizsgálatát folytatta le [ld. régi Abtv. 48. § (1)–(3) bekezdés], és nem vizsgálhatta a jogszabály alkalmazásával érintett – konkrét – ügyben bekövetkezett egyedi jogsérelmet. Az Alkotmánybíróság a régi Abtv. alapján több határozatában is rámutatott, hogy az alkotmányjogi panasz alapján „nincs hatásköre a bíróság által esetlegesen elkövetett eljárási hibák felülvizsgálatára, s ennek alapján az egyedi bírósági határozatok alkotmányellenességének megállapítására” [pl. 1029/D/1998. AB határozat, ABH 2001, 1295.].
- [30] Az Alaptörvény és ennek alapján a hatályos Abtv. „az alapjogvédelem új korszakát [nyitotta] meg azáltal, hogy [...] az Alkotmánybíróság az egyedi ügyben hozott bírói döntés esetleges Alaptörvénybe ütközését is megvizsgálja. Ez a hatékony rendes jogorvoslati lehetőségeit már kimerítő panaszos számára egy olyan további különleges jogorvoslatot biztosít, amely a legsúlyosabb – alkotmányos – jogsérelmek esetén lehetőséget ad az Alkotmánnyal összhangban lévő döntés meghozatalára”. Hangsúlyozta a jogalkotó azt is, hogy „a valódi alkotmányjogi panasz alapján az alapjogok közjogi alanyi jogként érvényesülnek” (Abtv.-hez fűzött indokolás).
- [31] Álláspontom szerint a fentiekre tekintettel nem tehető az a megállapítás, hogy az adott ügyben „ismételt” elbírálásra kerülne sor, mert az adott ügynek nem normakontroll a tárgya. Az utólagos normakontroll keretében megvalósuló objektív jellegű jogvédelem és a lényegében „alanyi jogérvényesítést” megvalósító – az Abtv. 27. §-a szerinti – alkotmányjogi panasz esetén nem csak az eljárás alanya és tárgya különbözik egymástól, de más a hivatkozott jogsérelem megállapításának a szempontrendszere is. Az a jogsérelem, amely az egyéni érintettség esetén alaptörvény-ellenességre vezethet, nem szükségszerűen vezet arra az objektív jogvédelem keretében, és fordítva: lehet olyan alkotmányossági szempont, amelyre tekintettel a *pro futuro* megsemmisítés indokolt, de ez a normakontroll keretében elfogadható szempont önmagában nem zárhatja ki az egyéni jogsérelemre alapított alkotmányjogi panasz érdemi elbírálását.
- [32] 2. Álláspontom szerint az adott ügyben az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-án alapuló feltételek vizsgálatát nem folytatta le teljeskörűen, mert csak azt vizsgálta, hogy az ügyben felmerül-e a befogadást megalapozó alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés. Az Alkotmánybíróság ugyanis azt állapította meg: „az indítványozó által állított alapjogi érvelés szintén a fentiekben már kifejtettekhez hasonló ténybeli alapból származó, azonos jog alapján keletkezett jogviszonyokról döntött, ezért az nem tartalmaz új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.”
- [33] Ebből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálta az Abtv. 29. §-ában foglalt azt a befogadási feltételt, hogy felmerül-e az adott ügyben a bírói döntés érdemére kihatós alaptörvény-ellenesség lehetősége. Álláspontom szerint – figyelemmel az 1. pontban kifejtettekre is – az adott ügyben a befogadásnak e feltétele fennáll. A bíróságok ugyanis a konkrét – egyedi – ügyben olyan törvényi rendelkezést alkalmaztak [Ktjt. 8. § (1) bekezdés b) pont], amelynek alkotmányellenességét az Alkotmánybíróság korábban megállapította. E körülmény, úgy gondolom, az Abtv. 27. §-án alapuló egyéni jogvédelmet megalapozza.

[34] Az adott esetben ezért érdemben kellett volna vizsgálni, hogy az indítványozó által támadott bírósági döntések – az állított jogsérelemhez mérten – sértik-e az indítványozó valamely Alaptörvényben biztosított jogát.

Budapest, 2016. július 12.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/932/2016.

• • •